

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Усиченко Олена Вікторівна** на тему
**«Формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в
інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної
(професійно-технічної) освіти»,**
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Ступінь актуальності обраної тематики дослідження. Динамічний перехід в інформаційний простір в умовах COVID-19, потім російської агресії спричинив освітян та науковців шукати нові шляхи для забезпечення безпеки, комунікації та продовження навчання та викладання. Інформаційний простір – це середовище, в якому відбувається обмін, обробка та зберігання інформації за допомогою цифрових технологій. Цей простір складається як із різноманітних платформ та сервісів, так і з соціальних мереж, вебсайтів, онлайн-ігор, мобільних додатків тощо. Крім того, інформаційний простір впливає на багато аспектів нашого життя: освіту, роботу, спілкування, розваги тощо. Однак, інформаційний простір має свої виклики: він може бути місцем для фейкових новин, дезінформації, кіберзлочинності та інших проблем. Тому важливо мати відповідні навички та знання для безпечного та ефективного використання інформаційного простору, як важливого інструменту для протистояння військовій агресії та забезпечення нормального життя. Отже, тема дисертаційного дослідження Усиченко Олени Вікторівни «Формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти» є актуальною та своєчасною.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження Усиченко Олени Вікторівни виконано відповідно до комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний,

компаративний, прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер 0121U107474 від 22.01.2021).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Усиченко О.В. дозволяє дійти висновку про належний рівень наукової новизни, наукову обґрунтованість і достовірність отриманих автором результатів. Етапи дослідження відповідають загальній ідеї роботи і є послідовними. Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження. Обґрунтованість висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується довідками про їх впровадження у процес професійної підготовки здобувачів.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Регіонального центру професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області (довідка про впровадження № 01-21/513 від 23.10.2023); Державного навчального закладу «Харківське вище професійне училище» № 6 (довідка про впровадження довідка № 436 від 23.11.2023); Регіонального центру професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області (довідка про впровадження № 349 від 24.11.2023).

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого здобувачкою, і загалом не викликає сумнівів. Авторка поставила перед собою мету – виявити вплив науково обґрунтованих і експериментально перевірених педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти на динаміку рівня сформованості зазначених умінь.

Отримані результати забезпечуються використанням широкого спектра методів наукового пізнання, зокрема: теоретичних: аналіз, систематизація, узагальнення для опрацювання наукових праць з психології, педагогіки, інформатики з метою теоретичного вивчення порушеної проблеми, визначення поняттєво-категоріального апарату дослідження, обґрунтування педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також уточнення критеріїв та показників сформованості означених умінь; емпіричних: спостереження, анкетування, опитування, бесіди, тестування, експертні оцінки, узагальнення незалежних характеристик – для встановлення рівнів сформованості інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти; педагогічний експеримент для виявлення ефективності реалізації педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; статистичних (методи математичної статистики для обробки одержаних емпіричних даних та доведення вірогідності результатів експерименту).

Наукова новизна результатів дослідження, повнота їх викладу в опублікованих працях. Новизна дослідження та одержаних результатів відповідає заявленому рівню роботи, викладена доступно та обґрунтовано.

Дисертанткою отримано низку нових наукових результатів. Авторкою вперше: науково обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти (здійснення підготовки викладачів до формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти; поглиблення спрямованості інформаційно-комунікаційного середовища на формування й розвиток аналітичного і критичного мислення здобувачів освіти; запровадження дидактичних ситуацій, спрямованих на виявлення здобувачами освіти інтелектуально-оцінювальних умінь й активізацію їхньої рефлексивно-

оцінної діяльності). Здійснено уточнення суті поняття «інтелектуально-оцінювальні вміння», змісту структурних компонентів інтелектуально-оцінювальних умінь та визначено їх критерії.

Подальшого розвитку набули науково-педагогічні положення щодо форм і методів забезпечення педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти (проблемні ситуації, семінари-практикуми, дискусії, вправи, рефлексивний полілог).

За темою дисертації було опубліковано 4 статті в провідних наукових фахових, міжнародних періодичних і міжнародних наукометричних виданнях, 3 тези доповідей на наукових конференціях, 1 публікація в іншому виданні. Опубліковані наукові праці повною мірою розкривають сутність і зміст ключових положень дисертації.

Практичне значення наукових результатів дисертації полягає в тому, що педагогічні умови формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти експериментально перевірені, що уможливує їх широке впровадження в освітню практику.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. Аналіз наукових публікацій та дисертації Усиченко Олени Вікторівни вказує на відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора. Спільно з науковим керівником було обрано вибір напрямку роботи, сформульовані мета і завдання дослідження. Авторка самостійно проаналізувала сучасну літературу українською та англійською. Оформлення дисертаційної роботи, формулювання висновків, практичних рекомендацій також виконане автором самостійно.

За результатами вивчення тексту дисертації, наукових публікацій здобувача, а також звіту щодо перевіряння тексту дисертаційної роботи за допомогою онлайн сервісу Unicheck порушень академічної доброчесності (плагіату, фабрикації та фальсифікації) не встановлено. У разі використання

ідей, підходів, висновків, наукових результатів і фрагментів текстів інших дослідників наведено коректні посилання на відповідні джерела

Характеристика оформлення та змісту дисертаційної роботи.

Дисертація О.В. Усиченко є повноцінним дослідженням, що складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Вступ містить обґрунтування актуальності обраної теми, в ньому сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, визначено методи, експериментальну базу, подано відомості щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

Перший розділ «Теоретичні питання формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти у інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти» містить питання щодо суті і змісту структурних компонентів інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти; наведено дидактичні можливості інформаційно-комунікаційного середовища закладів професійної (професійно-технічної) освіти щодо формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти та науково обґрунтовано педагогічні умови формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

У другому розділі «Експериментальна перевірка педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти» представлено загальні питання організації та проведення педагогічного експерименту та шляхи реалізації педагогічних умов формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

У загальних висновках до дисертаційного дослідження авторкою охарактеризовано результати проведеного дослідження, обґрунтовано можливе використання досліджуваної проблеми.

Висновок щодо відповідності дисертації нормам.

Дисертація Усиченко Олени Вікторівни на тему ««Формування інтелектуально-оцінювальних умінь здобувачів освіти в інформаційно-комунікаційному середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти» відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (зі змінами) внесеними згідно Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологій
дистанційного навчання та цифрової
дидактики в дошкільній освіті
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

Світлана ДОЦЕНКО

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ПТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ДОЦЕНКО СВІТЛАНА ОЛЕКСІВНА 2748616564;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2748616564;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F0400000F0D93101E4009704;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 13:03 08.02.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 13:03 08.02.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)